

Vlaams
Parlement

ingediend op **1088** (2016-2017) – Nr. 1
28 februari 2017 (2016-2017)

Voorstel van resolutie

van Wouter Vanbesien

betreffende de bevordering van een duurzame
circulaire economie in Vlaanderen

TOELICHTING

In het huidige lineaire economische model putten we grondstoffen uit, beschadigen we het milieu door emissies en afval te produceren (met grote herstellkosten tot gevolg, ook op het vlak van gezondheidszorg) en vernietigen we voortdurend kostbare waarde. Dit 'take-make-waste'-model is vanuit een systeembenadering niet alleen bijzonder inefficiënt en verspillend, het is ook onhoudbaar.

In een circulaire economie daarentegen staat waardecreatie centraal bij iedere stap van het proces. Circulaire economie gaat veel verder dan het verminderen van afval door recycling. Het gaat ook om het verminderen van het gebruik van grondstoffen; om het zo ontwerpen van producten dat ze langer meegaan, eenvoudig uit elkaar te halen, repareerbaar en herbruikbaar zijn; om het gebruik van recyclaat in producten; om het terugwinnen van grondstoffen uit afvalstromen.

Definitie

Om te vermijden dat circulaire economie tot een deelaspect wordt beperkt, is het belangrijk te vertrekken van een eenduidige definitie. We nemen de definitie over van de Ellen MacArthur Foundation, die (mee) aan de basis ligt van de nieuwe invulling van en belangstelling voor de circulaire economie wereldwijd: "Een circulaire economie is een economisch en industrieel systeem dat de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen en het Herstellend Vermogen van natuurlijke hulpbronnen als uitgangspunt neemt, waardevernietiging in het totale systeem minimaliseert en waardecreatie in iedere schakel van het systeem nastreeft."¹

Het voordeel van deze definitie is dat ze zowel spreekt van economische, ecologische als sociale waardecreatie, wat perfect past in een model van duurzame transitie. En wat ruimer gaat dan vorige begrippen die louter vanuit milieukundig oogpunt of vanuit een engere economische invalshoek ingegeven waren.

Het einddoel is een economie die uiteindelijk geheel zelfvernieuwend (regeneratief) is, meer toegevoegde waarde creëert en een loskoppeling tot stand brengt tussen economische groei en hulpbronnengebruik².

'Circulair' is niet automatisch 'duurzaam'

Circulaire economie en duurzame economie worden soms als synoniemen gebruikt. Maar dat is niet terecht. Kringlopen kunnen ook op globale schaal gesloten worden ten koste van (vervuilend) vervoer over duizenden kilometers. Het vervoer van afvalstoffen in grote containerschepen (die anders leeg terugvaren) kost quasi niets, zodat die afvalstoffen ook naar derdewereldlanden kunnen verscheept worden en daar herwerkt worden³. Een aantal recyclagepraktijken (bijvoorbeeld herwinning van materialen uit elektronisch afval in China of Afrika) kan als circulair, maar zeker niet als duurzaam beschouwd worden.

Een duurzame circulaire economie zal volgens Walter Stahel kiezen voor minder transport van grondstoffen en afvalstoffen. Thermodynamica is de achilleshiel van de circulaire economie. Er is steeds energie en arbeid nodig om de ontwaarding van producten, de lineaire gang van product naar afbraak (entropie) te keren. Het

¹ Ellen MacArthur Foundation, Towards the circular economy: economic and business rationale for an accelerated transition. Report 1. Cowes, 2013 – vertaling in Bastein, T. e.a., Kansen voor de circulaire economie in Nederland, TNO, 2013.

² European Resource Efficiency Platform (EREP), Manifesto & Policy Recommendations.

³ Cf. World Economic Forum, Ellen MacArthur Foundation, "Towards the Circular Economy: Accelerating the scale-up across global supply chains", jan. 2014.

is dan ook essentieel dat ook de energie waarop het systeem werkt zoveel mogelijk hernieuwbaar is.

Een verbetering van de efficiëntie van de inzet van hulpbronnen kan ook tenietgedaan worden door een productie- of omzetgroei (en dus meer energieverbruik): het klassieke reboundeffect. Daarmee zullen we rekening moeten houden als we een duurzaam niveau willen bepalen voor het hulpbronnenverbruik. Sommigen zien de interesse van veel bedrijven juist als een strategie om via het vehikel van de circulaire en de deeleconomie te kiezen voor wat dan uiteindelijk een vrij klassieke nieuwe kapitalistische groei wordt⁴.

De Vlaamse professor in de duurzame ontwikkeling, Bernard Mazijn, pleit voor een circulaire economie die duidelijk ook duurzame keuzes maakt. Een van die duurzame keuzes is de keuze voor een regionale economische ontwikkeling. Een circulaire economie biedt mooie kansen voor een 'relokalisatie' van economische activiteiten. Maar dit is geen automatisme.

Duurzaamheid heeft ook met sociale aspecten te maken. Circulaire oplossingen die tegelijk kiezen voor samenwerking en die gemeenschapsvorming bevorderen, zijn duurzamer. Dat kan op verschillende manieren.

Zo is een hele deeleconomie ontstaan van mensen die samen producten en diensten delen, in plaats van elk apart producten of diensten aan te kopen. Het meervoudig gebruiken van producten past perfect in een circulaire economie en zorgt ervoor dat materialen verwerkt in producten maximaal renderen.

Daarnaast is ook een hele beweging ontstaan om zelf producten te ontwerpen of in eigen beheer aan te maken, dikwijls voor eigen consumptie. Men spreekt dan van prosumenten: producent en consument vallen samen.

De Amerikaanse econoom Jeremy Rifkin voorspelt de komst van een heel nieuwe op samenwerking gebaseerde economie waar tegen quasi zero marginale kosten en op lokale schaal zal geproduceerd worden. Het 'Internet of Things' zal als disruptieve technologie ervoor zorgen dat hulpbronnen veel efficiënter kunnen ingezet worden in een circulaire economie. De nieuwe democratische, decentrale collaboratieve economie vormt een alternatief voor de kapitalistische, geglobaliseerde massaproductie die we vandaag kennen⁵.

Dirk Holemans van de denktank Oikos vatte het samen in het e-boek van plan C over product-dienstsysteem: "Het streven naar een kringlooeconomie zal enkel leiden tot een duurzame economie als we kiezen voor modellen die gebaseerd zijn op open samenwerking, gedeeld eigenaarschap en sociale waardecreatie."⁶

Circulaire economie is op zijn best (duurzaamst) als "grootschalige massaproductie plaats maakt voor lokale productie op maat", zoals Michel Bauwens, de pionier van de peer-to-peereconomie het stelt in hetzelfde e-boek.

Een sociaal rechtvaardige transitie

De transitie naar een circulaire economie zal ook aanleiding geven tot verschuivingen binnen en tussen sectoren, wijzigingen in jobinhoud en er zullen nieuwe competenties nodig zijn. Het is dan ook belangrijk dat erover gewaakt wordt dat dit gebeurt binnen het kader van een rechtvaardige transitie. Werknemers zullen zich

⁴ Socrates Schouten, De Circulaire Economie: Waarom productie, consumptie en groei fundamenteel anders moeten, Editie Leesmagazijn 2016.

⁵ Jeremy Rifkin, The Zero Marginal Cost Society. The Internet of Things, the Collaborative Commons and the Eclipse of Capitalism", Palgrave MacMillan, New York, 2014.

⁶ e-boek plan C.

moeten kunnen aanpassen aan wijzigende omstandigheden, waarbij ze nieuwe vaardigheden kunnen integreren. Een proactief opleidings- en competentiebeleid moet bijdragen tot het realiseren van waardig werk voor iedereen. De overgang vergt het behoud van een performante sociale zekerheid. Om dit alles mogelijk te maken, is een voortdurende sociale dialoog nodig en zullen ook de vakbonden een essentiële rol vervullen.

Circulair beleid nodig

Een circulaire economie zal er niet vanzelf komen. Er zijn immers momenteel nog heel wat belemmeringen, niet in het minst op beleidsniveau. Er is een ongelijk speelveld in het voordeel van de lineaire economie. Het internaliseren van kosten zou reeds een belangrijke stap vooruit zijn. Op dit moment worden veel kosten immers afgewenteld op de samenleving: afvalverwerking, milieukosten, gezondheidskosten, klimaatverandering enzovoort. Andere zaken, zoals arbeid, worden dan weer zwaar belast. Er is dus ook een doordachte en consequente taxshift nodig in de richting van een circulaire economie.

De Vlaamse overheid heeft een cruciale rol te spelen om de ontwikkeling van een circulaire economie in Vlaanderen mogelijk te maken, en zo mogelijk te bespoedigen. Met de omvorming van het Vlaams Afvalstoffendecreet naar een Vlaams Materialendecreet en de opmaak van een Vlaams Materialenprogramma werd een hoopvolle aanzet gegeven en vestigden we ook een reputatie op Europees niveau. Via de transitiegroep Plan C werd veel creativiteit van mensen actief bij de overheid en in het middenveld en van gewone burgers gemobiliseerd. Maar het beleid moet zich ook echt achter de vele innovatieve ideeën en plannen zetten die het resultaat zijn van de vele transitiearena's. Er bestaan vandaag heel wat beloftevolle spontane initiatieven op het terrein, maar om die op te schalen van nicheprojecten tot mainstreampraktijk zal een doordacht en doelbewust beleid moeten gevoerd worden. Stilstaan is achteruitgaan. Vlaanderen zal blijvend moeten inzetten op innovatie om de opgebouwde voorsprong te behouden. De voorsprong die we in Vlaanderen uitbouwden op het vlak van laagwaardige recyclage kunnen we nu omzetten in het structureel hoogwaardig herbenutten van materialen.

De Vlaamse Regering heeft in haar Visienota 2050 de transitie naar een circulaire economie uitgeroepen tot een van haar zeven transitiegebieden. Dat wil zeggen dat het thema transversaal zal aangepakt worden, en dat er een transitie-manager wordt aangesteld. Dat biedt een kader om met dit thema voluit aan de slag te gaan.

Ook op federaal niveau leeft het idee van een circulaire economie steeds meer en groeit de bereidheid om concrete stappen te zetten. Het federale productbeleid zal daarvoor een volledige omwenteling moeten doormaken. Ten slotte hangt veel af van de keuzes die de Europese Commissie de komende maanden zal maken. Europa zal een sturende rol moeten spelen om de circulaire economie alle kansen te geven. Als de Commissie verstek laat gaan, worden veelbelovende initiatieven die nu in de steigers staan, abrupt afgebroken.

In dit voorstel van resolutie doen we een reeks van aanbevelingen rond concrete maatregelen die ons inziens nodig zijn op de verschillende beleidsniveaus.

We bouwen hierbij voort op de twee conceptnota's die rond circulaire economie werden ingediend door Willem-Frederik Schiltz (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 592/1) en door Wouter Vanbesien (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 500/1) en nemen daarbij graag de vele nuttige suggesties mee die door verschillende organisaties en verantwoordelijken uit Vlaanderen en Nederland werden gedaan tijdens de hoorzittingen (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 592/2) in het Vlaams Parlement in het voorjaar van 2016.

Wouter VANBESIEN

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° het Pakket Circulaire Economie van de Europese Commissie van 2 december 2015;
 - 2° het Klimaatakkoord van Parijs van 12 december 2015;
 - 3° de visienota 2050 van de Vlaamse Regering en de daarin opgenomen prioritaire transitie naar een circulaire economie;
 - 4° het Vlaams Materialenprogramma en het Vlaams Materialendecreet;
- stelt vast dat:
 - 1° Vlaanderen een voorlopersrol speelt op het vlak van recyclage van materialen;
 - 2° het draagvlak voor het doortrekken van een sterke recyclage-economie naar een volwaardige circulaire economie in Vlaanderen bijzonder groot is, zowel bij bedrijven, bedrijfsfederaties, de milieubeweging als de politiek;
 - 3° Vlaanderen alle troeven in huis heeft om van het gewest een circulaire hub te maken;
 - 4° Vlaanderen door voluit in te zetten op een circulaire economie tegen 2020 3,4 tot 6,1 miljard euro kan besparen op materiaalkosten, een bijkomende toegevoegde waarde kan creëren van 2,3 miljard euro en 27.000 nieuwe banen kan creëren;
 - 5° Nederland en het Brusselse Gewest veel grotere bedragen uittrekken om de circulaire economie structureel te ondersteunen;
- is van mening dat:
 - 1° Vlaanderen volop haar voorsprong en ervaring op het vlak van materialenbeleid dient te verzilveren om ook op het vlak van circulaire economie een trendsetter te worden;
 - 2° de circulaire economie nieuwe modellen vergt van productontwerp, productie, beheer, eigenaarschap, consumptie en dat hiervoor aangepaste regelgeving, fiscaliteit en ondersteuningsbeleid noodzakelijk zijn;
- vraagt de Vlaamse Regering werk te maken van onderstaande maatregelen:
 - 1° algemeen, in het kader van de omzetting van de visienota 2050 van de Vlaamse Regering, een transversale Vlaamse Circulaire Agenda uit te werken, met name een masterplan voor de transitie van een lineaire naar een circulaire economie in Vlaanderen, en daarvoor ook extra budget vrij te maken;
 - 2° op het vlak van milieubeleid:
 - a) inzake materialen- en grondstoffenbeleid:
 - i) tegelijk in te zetten op het sluiten van materiaalkringlopen, het dematerialiseren van productieprocessen en het substitueren van kritieke materialen;
 - ii) materiaalketens transparant te maken – een stofstromenatlas op te maken om zo het potentieel aan nieuwe kringloopsluitingen in kaart te brengen en aan te spreken;
 - iii) de 'materialenvoetafdruk' te bepalen van de belangrijkste productgroepen;
 - iv) concrete streefcijfers en een routeplan vast te stellen voor de TMC (Total Material Consumption) en DMC (Domestic Material Consumption) tegen 2020, 2030, (...), 2050 en voor een vergelijkbare daling van de DMI (Direct Material Input) om zo te komen tot een ontkoppeling van de grondstoffeninvoer en de economische groei;

- v) in het kader van het Algemeen Oppervlaktedelfstoffenplan de voorwaarden voor de ontginning van primaire grondstoffen te verstrengen;
- b) inzake afvalbeleid in enge zin:
 - i) de ambities van het 'Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkwaardig bedrijfsafval' aan te scherpen – te tekenen voor de gefaseerde transitie naar een afvalloze samenleving waarin op termijn (bijvoorbeeld tegen 2050) geen restafval meer voortgebracht wordt en dan ook geen afval meer gestort of verbrand wordt, met bijvoorbeeld de volgende tussentijdse doelstellingen:
 - 2020: maximaal 100 kilo afval per inwoner per jaar;
 - 2030: maximaal 30 kilo afval per inwoner per jaar;
 - ii) in dat kader concrete doelen vast te leggen voor het hergebruik van producten en de recyclage van materialen en voor remanufacturing (herproductie) en streefwaarden voor percentages hergebruikt recyclelaat per categorie van producten;
 - iii) lock-insituaties te vermijden, die bijvoorbeeld het gevolg zouden zijn van investeringen in extra capaciteit voor afvalverbranding;
 - iv) de inspanningen voor het recycleren van gemengd bedrijfsafval op te trekken;
 - v) de heffingen voor het verbranden en storten van afval op te trekken;
 - vi) opnieuw in voldoende middelen te voorzien voor een tonnagevergoeding voor de selectieve inzameling door de kringloopsector of een vergelijkbare steun voor de kringloopactiviteiten;
 - vii) een kwaliteitsindex op te maken voor secundaire grondstoffen – het tot stand brengen van markten voor secundaire grondstoffen;
 - viii) verder werk te maken van de uitbreiding van de producentenverantwoordelijkheid, onder meer via het instrument van de MBO's (milieubeleidsvereenkomsten);
- 3° op het vlak van economisch beleid:
 - a) circulaire bedrijven en projecten te steunen door:
 - i) erkenning van de circulaire economie als economische speerpuntsector – Vlaanderen uitbouwen tot een circulaire hub – met als doel honderd circulaire start-ups per jaar naar het model van Nederland Circulair;
 - ii) industriële versterking van de bestaande recyclagecapaciteit in de non-ferrosector, de opzet van een soortgelijke innoverende recyclagecapaciteit te stimuleren voor de sectoren van kunststoffen en chemicaliën;
 - iii) opmaak van een circulair toprunnersprogramma, waarbij pioniers die risico's nemen op het vlak van circulair ondernemen of de uitbouw van product-dienstensystemen recht krijgen op een nieuw soort ecologiesteun (ecologiesteun voor circulair ondernemen), maar bovendien de garantie krijgen dat de resultaten die zij halen op het vlak van hulpbronnenefficiëntie of percentages hergebruik, recyclage en herproductie, binnen afzienbare tijd als norm voor de hele sector zullen gesteld worden;
 - iv) aangepaste stimuli voor de vergroening van kmo's richting een circulaire economie – onderzoeken of ook in Vlaanderen kan gewerkt worden met 'negatieve facturen' voor afvalverwerking voor kmo's naar Nederlands voorbeeld (een transportbedrijf pikt het afval op, brengt het naar de verwerker, krijgt daar geld voor, betaalt zijn dienstverlening ervan en betaalt het restant terug aan de klant);
 - v) deze steun aan circulair ondernemen te organiseren naar het model van de 'innovation deals' (Europa), 'groene deals' (Nederland), om met name bij het sluiten van groene-economieconvenanten

- (Vlaanderen) zo veel mogelijk gebruik te maken van de Nederlandse expertise, om hiertoe een of meer proeftuinen op te zetten;
- vi) maximaal gebruik te maken van de Europese fondsen en investeringsbudgetten die voorzien worden voor de circulaire economie;
 - vii) in het kader van de duurzaamheidsrapportering voor bedrijven indicatoren voor hulpbronnefficiëntie op te nemen (circulaire stresstest voor bedrijven);
 - viii) concrete maatregelen te nemen om het ongelijke speelveld weg te werken, onder andere via een Vlaamse fiscale taxshift voor de circulaire economie, het wegnemen van juridische barrières en het hanteren van meer accurate meetinstrumenten en indicatoren die rekening houden met alle 'externaliteiten' van de economische processen;
- b) circulaire en deeleconomie:
 - i) nieuwe consumptiepatronen te bevorderen, zoals de deel- of 'peer-to-peer'-economie, waarbij de functie centraler komt te staan dan het bezit – via groene deals of soortgelijke overeenkomsten ook activiteiten binnen de deeleconomie te stimuleren om op die manier te vermijden dat producten voor een groot deel van hun levensduur ongebruikt blijven;
 - ii) in die zin bedrijven te ondersteunen die kiezen voor product-dienst-systemen en diensten aanbieden in plaats van vroeger producten;
 - iii) certificatie te voorzien voor secundaire bouwmaterialen en -componenten en een kader voor het afsluiten van overeenkomsten met zeer lange looptijd, om op die manier de belangrijkste drempels op product-dienstcombinaties weg te nemen in de bouwsector en audits te voorzien voor gebouwen inzake recycleerbaarheid voorafgaand aan een sloop;
 - iv) er steeds op toe te zien dat de transitie naar een circulaire en deeleconomie ook past binnen het streven naar een meer sociaal rechtvaardige economie zoals geformuleerd door Transitie Middenveld Vlaanderen;
 - c) circulair aanbesteden en inkopen: werk te maken van een circulair aanbestedings- en inkoopbeleid door:
 - i) te kiezen voor een indicatieve doelstelling van 50% circulaire openbare aanbestedingen – onder meer door te werken met pre-commerciële aanbestedingen;
 - ii) via diverse instrumenten werk te maken van een circulair inkoopbeleid, bijvoorbeeld door ofwel te kiezen voor product-dienstsystemen, ofwel voor koop en terugkoop door de oorspronkelijke verkoper ofwel voor koop-doorverkoop voor recyclage of hergebruik;
 - iii) enkel nog te werken met offertes voor de gehele levensuur van producten of diensten waarbij de 'Total Cost of Ownership' in plaats van de aankoopprijs als evaluatiecriterium gebruikt wordt;
 - iv) bij aanbestedingen als criterium op te nemen dat het product na de gebruiksfase teruggenomen wordt door de leverancier die dan instaat voor hergebruik of recyclage ervan;
- 4° op het vlak van beleid inzake Onderzoek en Ontwikkeling (O&O):
- a) te investeren in onderzoek ter bevordering van de uitbouw van een circulaire economie;
 - b) steun te geven aan proef- en demonstratieprojecten op het vlak van circulaire economie om de 'valley of death' wat de concrete opschaling van technologieën of projecten van (startende) bedrijven betreft, te overbruggen;
 - c) de inzet van nieuwe technologieën te bevorderen voor een efficiënter gebruik van hulpbronnen zoals levenswetenschappen en industriële biotechnologie, nanotechnologie, 3D-printing en andere vormen van

- 'advanced/additive manufacturing' of de inzet van digitale technologie zoals het 'Internet of Things' om optimaal gebruik van producten, deel- of product-dienstensystemen te faciliteren;
- d) de nodige aandacht te besteden aan scholing en opleiding van werknemers in de omschakeling naar een circulaire economie;
 - e) stimuli te voorzien voor lokale economische activiteiten die meer op samenwerking gebaseerd zijn, bijvoorbeeld voor buurtateliers of apps met eenzelfde functie, voor workerspaces, fablabs enzovoort;
- 5° op het vlak van mobiliteits- en ruimtelijk beleid:
- a) bij de opmaak van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen rekening te houden met de specifieke behoeften van een lokale circulaire economie;
 - b) het Vlaams infrastructuurbeleid aan te passen aan de nieuw opkomende circulaire economie: de omslag maken van Vlaanderen als logistieke draaischijf voor langeafstandstransporten naar Vlaanderen als circulaire draaischijf voor korteketenverplaatsingen, met meer uiteenwaaierende vervoersbewegingen, en dat in samenwerking met lokale besturen;
 - c) aparte stimuli te voorzien voor retour-, recyclage- en reparatielogistiek (reverse logistics);
 - d) een specifiek vestigingsbeleid te voeren voor circulaire economische activiteiten met stimuli voor bedrijven die kiezen voor een lokale inplanting of het hervestigen van economische activiteiten in Vlaanderen (nearsourcing/local sourcing/relokalisatie), en dat in samenwerking met lokale besturen;
- 6° op het vlak van landbouwbeleid en biomassa:
- a) een circulaire landbouw(economie) te bevorderen – de huidige eerder lineaire en (netto-)importafhankelijke productie van voedsel in Vlaanderen dient te evolueren naar een circulaire en (netto-)importonafhankelijke productie;
 - b) het pretransitienetwerk 'New food frontier' om te vormen tot een volwaardig transitienetwerk naar het model van DuWoBo en Plan C;
 - c) de recyclage van de kostbare hulpbron fosfor te bevorderen;
 - d) de transitie naar een circulaire economie zo veel mogelijk te laten samensporen met de transitie naar een biogebaseerde economie, waarbij het principe van een ecologische cascadering wordt toegepast voor de verdeling van de beschikbare biomassaareststromen in heel Vlaanderen, waarbij met name voorrang gegeven wordt aan voeding en het vrijwaren van het koolstofgehalte van de bodem, vervolgens aan het gebruik van biomassa voor hoogwaardige toepassingen, bijvoorbeeld in de groene chemie, dan voor het gebruik van biomassa voor het opwekken van groene warmte, en pas in laatste instantie voor het gebruik van biomassa voor de opwekking van elektriciteit;
- 7° op het vlak van buitenlands- en ontwikkelingsbeleid:
- a) grondstoffen uit conflictgebieden verantwoord te betrekken en fair-tradegrondstoffenakkoorden te sluiten;
 - b) de uitvoer van (afval)secundaire grondstoffen (bijvoorbeeld autowrakken) naar derde landen te vermijden, tenzij in het kader van bilaterale overeenkomsten voor een verantwoorde recyclage, bijvoorbeeld naar het model van het systeem 'Close The Gap' voor tweedehandscomputers;
 - c) ook voor elders geproduceerde producten te gaan voor lokale recyclage of hergebruik en af te zien van het sluiten van kringlopen op globale schaal (een 'global reverse network') waar dit om sociale en ecologische redenen niet opportuun is;

- verzoekt de Vlaamse Regering om bij de Federale Regering aan te dringen op de volgende complementaire maatregelen:
 - 1° werk te maken van de aanbevelingen uit het rapport 'België als voortrekker van de circulaire economie';
 - 2° producenten te verplichten om betrouwbare informatie ter beschikking te stellen over de materiaalsamenstelling van hun producten en de levensduur en de herstelbaarheid ervan (materiaal- en productpaspoort);
 - 3° de wettelijke garantietermijn van producten te verlengen van twee jaar tot vijf jaar en het vermoeden van niet-conformiteit van zes maanden tot minstens twee jaar;
 - 4° ingebouwde veroudering wettelijk te verbieden;
 - 5° concrete doelen te stellen en een actieplan te voorzien inzake repareerbaarheid en remanufacturing van producten die op de markt worden gebracht. Producten moeten zoveel mogelijk repareerbaar en demonteerbaar zijn, zodat ze langer kunnen worden gebruikt en na gebruik weer volledig uit elkaar te halen zijn, zodat de materialen of componenten te hergebruiken zijn;
 - 6° ervoor te zorgen dat toestellen herstellen goedkoper wordt, dankzij een btw-verlaging op herstellingen en het verlagen van de sociale lasten voor hergebruik- en hersteldiensten;
 - 7° het wettelijk omkaderen van nieuwe verdienmodellen (delen – leasen – product-dienstensystemen);
 - 8° werk te maken van een fiscale taxshift voor een circulaire economie: arbeid wordt goedkoper en de inzet van nieuwe grondstoffen wordt duurder;
 - 9° een lijst van circulaire producten en diensten op te stellen die voor fiscale gunstmaatregelen in aanmerking komen (bijvoorbeeld lagere btw of nul-btw als Europa dit toelaat);

- verzoekt de Vlaamse Regering om ter attentie van de Europese Commissie en het Europees Circulair Pakket aan te dringen op de volgende bijstellingen:
 - 1° voor het einde van 2017 een streefcijfer voor te stellen om de hulpbronnefficiëntie op EU-niveau (EU: Europese Unie) tegen 2030 met 30% te verhogen ten opzichte van het niveau in 2015, en afzonderlijke streefcijfers vast te leggen voor elke lidstaat – deze doelstellingen op te nemen in het Europees Semester;
 - 2° in het Circulair Pakket volgende doelstellingen te voorzien tegen 2030:
 - a) hergebruik en recycling van huishoudelijk afval: minstens 70% in elke lidstaat;
 - b) verpakkingsafval: minstens 80% recycling;
 - c) recycling van 60% van alle plastics; 80% voor hout; 90% voor ijzer, staal, aluminium en glas;
 - 3° in het Circulair Pakket in volgende doelstellingen te voorzien tegen 2025:
 - a) recycling van 90% van alle papier en karton;
 - b) vermindering van het voedselafval met minstens 30%;
 - 4° kwaliteitsstandaarden te ontwikkelen voor herbruikbare materialen en secundaire grondstoffen, onder meer door de instelling van een materiaal- en productpaspoort;
 - 5° minimumwaarden vast te leggen voor het aandeel gerecycleerd materiaal in nieuwe producten;
 - 6° voldoende middelen van Horizon 2020 en het Cohesiefonds in te zetten op innovatie richting een circulaire economie (circulair design, nieuwe businessmodellen, voorbereiding op hergebruik) en niet enkel op een beter afvalmanagement;
 - 7° maatregelen te nemen tegen geplande veroudering en omgekeerd om de verwachte levensduur van producten te verlengen en garantietermijnen te versterken en de beschikbaarheid van reserveonderdelen, teneinde de repareerbaarheid van producten tijdens hun levensduur te waarborgen;

- 8° de Ecodesignrichtlijn voor eind 2017 om te vormen tot een richtlijn voor circulair ontwerpen (Circular Design Directive) met concrete doelstellingen voor het ontwerpen van producten die makkelijker kunnen worden onderhouden, hersteld, verbeterd, gereviseerd of gerecycleerd en de diensten te ontwikkelen die de consument in dit opzicht nodig heeft (onderhouds- en hersteldiensten) en met fiscale maatregelen om circulaire producten en diensten te bevorderen (bijvoorbeeld de mogelijkheid van een nul-btw-tarief);
- 9° te zorgen voor niet-giftige materiaalcycli via het zevende milieuactieplan;
- 10° richtlijnen voor lidstaten te verstrekken in verband met circulair aanbesteden en inkopen enerzijds en een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid anderzijds;
- 11° een betere controle in te stellen op afvaltransporten vanuit de EU naar derde landen;
- 12° bepaalde aspecten van het EU-mededingingsbeleid in verhouding tot de circulaire economie te herzien, in het bijzonder de afweging tussen het risico van marktcollusie en de noodzaak van intensievere samenwerking tussen fabrikanten en hun leveranciers;
- 13° de REACH-verordening af te stemmen op het beleid inzake circulaire economie;
- 14° een fastlane te creëren voor grensoverschrijdende transporten van afval of secundaire grondstoffen voor vormen van hoogwaardige verwerking, met name voor bedrijven die een pre-autorisatie kunnen verkrijgen via een auditsysteem.

Wouter VANBESIEN